

Kadernota Erfgoedbeleid gemeente Maasgouw

Datum: 12 mei 2026

Aanleiding en doel

De bestaande erfgoednota uit 2010 is gedateerd, deze dient geactualiseerd te worden en afgestemd te worden op de in 2024 in werking getreden Omgevingswet en op de huidige (lokale) maatschappelijke ontwikkelingen. Onlangs is een nieuwe toekomstvisie van gemeente Maasgouw opgesteld, de strategische visie Maasgouw 2035. In deze visie wordt erfgoed benoemd als een van de kernkwaliteiten voor het behouden en versterken van de omgevingskwaliteit.

Erfgoedbeleid is nodig om het behoud en de ontwikkeling van cultureel erfgoed in samenhang te sturen, duidelijke kaders te bieden bij ruimtelijke keuzes en invulling te geven aan wettelijke taken, terwijl tegelijkertijd de identiteit, leefbaarheid en economische waarde van de gemeente worden versterkt.

Deze kadernota legt de uitgangspunten en randvoorwaarden vast voor de verdere uitwerking van het erfgoedbeleid, en vraagt de gemeenteraad hierover richtinggevende besluiten te nemen.

Het hoofddoel van het nieuwe erfgoedbeleid is om de cultuurhistorische waarden te behouden en te benutten voor het versterken van Maasgouw als een prettige woon- en leefomgeving voor nu en in de toekomst.

Erfgoed biedt kansen voor kennis, identiteit, leefbaarheid en toerisme, maar we benutten dit nog niet volledig. Bewustzijn is de eerste stap om de waarde van erfgoed beter te gebruiken. We moeten erfgoed beleefbaar maken en tegelijkertijd de waarde ervan bewaren voor toekomstige generaties. Erfgoed is van vroeger voor nu. Dat betekent dat wij nu ook het erfgoed van de toekomst maken. En moeten daarom ook rekening houden met nieuwe kennis, nieuwe ontwikkelingen en nieuwe inzichten.

1. Erfgoed in de Omgevingswet

Erfgoed is een ruim begrip. Onder het erfgoed van een gemeente vallen alle zaken die van historische, culturele of maatschappelijke waarde zijn voor die gemeente. Het kan onderverdeeld worden in de volgende categorieën:

1. Gebouwd erfgoed (onroerend erfgoed)

Dit zijn tastbare objecten die vaststaan op een plek, zoals:

- Monumentale gebouwen en bouwwerken (kerken, boerderijen, huizen, bruggen, molens, kleine cultuurhistorische relictten,)
- Archeologische vindplaatsen

Een aantal van deze objecten zijn aangewezen als gemeentelijke of rijksmonumenten.

2. Landschappelijk erfgoed

- Historische dorps- of stadsgezichten
- Parken, tuinen en landgoederen
- Cultuurlandschappen (bijvoorbeeld oude akkers of dijken)

3. Roerend erfgoed

Dit zijn verplaatsbare objecten zoals:

- Kunstwerken
- Historische documenten en archieven
- Collecties in musea
- Historische schepen

4. Immaterieel erfgoed

Dit gaat niet om spullen, maar om tradities en gebruiken, zoals:

- Lokale feesten en evenementen
- Ambachten
- Dialecten en verhalen

5. Archeologisch erfgoed

- Resten en sporen uit het verleden die in de grond zitten
- Bijvoorbeeld oude nederzettingen of gebruiksvoorwerpen

Het cultureel erfgoed waarop de bescherming binnen het omgevingsplan zich richt beperkt zich tot het erfgoed dat beoogd is in de Omgevingswet. Het betreft cultureel erfgoed dat verbonden is aan een specifieke locatie in gemeente Maasgouw. Ander erfgoed zoals cultuurgoederen worden beschermd op basis van de gemeentelijke erfgoedverordening en de Erfgoedwet.

Het doel van erfgoedbescherming in het omgevingsplan is om de waarde van erfgoed voor de toekomst veilig te stellen. Dit doen we door de kansen die erfgoed biedt te benutten en het te koesteren. Soms zijn er conflicterende belangen of financiële beperkingen. Door erfgoed te beschermen, voorkomen we dat het verloren gaat en behouden we de waarde voor toekomstige generaties. Niet al het erfgoed kan beschermd worden, omdat dit nieuwe ontwikkelingen zou beperken. Ook moet er ruimte zijn voor het creëren van toekomstig erfgoed. De bescherming richt zich op erfgoed met cultuurhistorische waarde en hoe dit bijdraagt aan het verhaal van Maasgouw. Bescherming is niet bedoeld om ontwikkeling tegen te houden, maar om erfgoed door ontwikkeling te behouden.

Binnen het omgevingsplan (onder de Omgevingswet) heeft een gemeente verschillende juridische en beleidsmatige instrumenten om erfgoed te beschermen. Het gaat niet om één methode, maar om een combinatie van regels, aanduidingen en afwegingskaders. De gemeente kan erfgoed in het omgevingsplan beschermen via een combinatie van regels voor activiteiten, vergunningplichten, gebiedsaanduidingen, onderzoeksverplichtingen en open normen. Deze instrumenten maken het mogelijk om zowel bescherming te bieden als maatwerk toe te passen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

2. Context en huidige situatie

Na de herindeling en het ontstaan van gemeente Maasgouw in 2007 is een beleidsnota monumenten opgesteld en is een nieuwe erfgoedverordening vastgesteld. Ook is er destijds een cultuurhistorische waardenkaart opgesteld die een indicatie geeft van historisch waardevolle elementen op het grondgebied van Maasgouw. Hieruit blijkt dat Maasgouw rijk is aan erfgoed maar dat hiervan maar een beperkt deel beschermd wordt. Op basis van het huidige omgevingsplan, voorheen de bestemmingsplannen, worden er 3 stads- en dorpsgezichten, 197 rijksmonumenten en 119 gemeentelijke monumenten beschermd. Overig erfgoed zoals beeldbepalende panden, begraafplaatsen, cultuurlandschappen, kleine cultuurhistorische relictten en roerend erfgoed genieten geen bescherming. Van dit erfgoed bestaat ook geen goed totaalbeeld omdat een uitgebreide inventarisatie hiervan nooit is gemaakt. Verder heeft de gemeente een subsidieregeling voor het stimuleren van de instandhouding van gemeentelijke monumenten en cofinanciering van bepaalde rijksmonumenten. Het jaarlijks beschikbare bedrag is circa 54.000 euro.

Door het van kracht worden van de Omgevingswet heeft de gemeente de mogelijkheid om voor Maasgouw waardevol erfgoed te beschermen op basis van het toekomstig Omgevingsplan. Dit plan moet voor 2032 door de gemeenteraad vastgesteld worden en hierin kan zij op basis van haar ambitie erfgoed met een passend beschermingsregime opnemen.

3. Probleemanalyse

Erfgoed is alles wat we uit het verleden hebben geërfd en dat we waardevol vinden om te behouden en door te geven aan volgende generaties. Erfgoed vertelt het verhaal van een plek of gemeenschap, geeft identiteit en herkenning, draagt bij aan leefbaarheid en aantrekkelijkheid en helpt om het verleden te begrijpen.

In de loop der tijd gaat erfgoed verloren door aanpassingen in de fysieke leefomgeving en door calamiteiten. Daarom is het in beeld brengen en beschermen van het meest waardevolle erfgoed van groot belang zodat behoud op termijn meer gewaarborgd is. In eerste instantie zal het erfgoed geïnventariseerd en gewaardeerd moeten worden. Op basis hiervan kan de gemeenteraad haar ambitie voor bescherming bepalen en kan het te beschermen erfgoed opgenomen worden in het omgevingsplan. Het inventariseren van het erfgoed is arbeidsintensief omdat meer dan 1000 objecten beschreven en gewaardeerd moeten worden. Het is noodzakelijk dat de gemeente hierbij ondersteund wordt door een onafhankelijke deskundige op het gebied van Limburgs erfgoed.

Verder worden de cultuurhistorische verenigingen van Maasgouw hierbij nauw betrokken vanwege hun unieke lokale kennis, hun rol in het creëren van maatschappelijk draagvlak en hun bijdrage aan de kwaliteit en uitvoerbaarheid van erfgoedbeleid.

4. Visie (op hoofdlijnen)

Een moderne visie op gemeentelijk erfgoedbeleid integreert behoud met ontwikkeling, waarbij erfgoed wordt ingezet om de lokale identiteit te versterken, sociale cohesie te bevorderen en kwaliteit te geven aan de fysieke leefomgeving. Centraal staat het verbinden van historie aan actuele opgaven zoals ruimtelijke ordening, duurzaamheid en klimaatadaptatie.

Kernpunten van het nieuwe gemeentelijke erfgoedbeleid:

- **Identiteit en beleving:** Erfgoed zichtbaar en toegankelijk maken voor inwoners om de verbondenheid met de omgeving te vergroten.
- **Integratie in Omgevingswet:** Het borgen van cultuurhistorische waarden in het nieuwe omgevingsplan en bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen.
- **Duurzame Ontwikkeling:** Erfgoed niet alleen conserveren, maar ook zinvol (her)gebruiken, verduurzamen en aanpassen aan moderne eisen.
- **Samenwerking:** Actieve betrokkenheid van inwoners, eigenaren, historische verenigingen en ontwikkelaars bij het beheer en de ontwikkeling van erfgoed.

5. Doelen en beoogde resultaten

Een gemeente heeft erfgoedbeleid met duidelijke kaders nodig zodat erfgoed behouden blijft én omdat er voortdurend keuzes gemaakt moeten worden over ruimte, ontwikkeling en identiteit. Hiermee worden de volgende doelen bereikt:

1. Bescherming van cultureel erfgoed.
Met erfgoedbeleid wordt vastgelegd wat beschermd moet worden, hoe de bescherming plaats vindt en wanneer afwegingen mogelijk zijn.
2. Duidelijkheid bij ruimtelijke ontwikkeling
Erfgoed speelt vaak een rol bij projecten (woningbouw, infrastructuur, energietransitie). Erfgoedbeleid zorgt voor heldere kaders voor initiatiefnemers, voorspelbare besluitvorming en een betere afweging tussen behoud en ontwikkeling.
3. Versterken van identiteit en leefbaarheid
Erfgoed draagt bij aan het karakter van een dorp of stad, het vergroot de herkenbaarheid en trots bij inwoners en het vergroot de aantrekkelijkheid van de leefomgeving. Het zorgt ook voor een betere sociale samenhang. Erfgoedbeleid voorkomt “vervlakking” van de omgeving.
4. Economische waarde vergroten
Met het nieuwe erfgoedbeleid wordt aansluiting gezocht met andere beleidsvelden zodat erfgoed kan bijdragen aan recreatie en toerisme (R&T), een goed vestingsklimaat (Economie) en passende herbestemming van gebouwen (ruimtelijke ordening).
5. Wettelijke taken uitvoeren
Gemeenten hebben vanuit nationale wetgeving (o.a. de Erfgoedwet en de Omgevingswet) verantwoordelijkheden, zoals het beschermen van monumenten, het aanwijzen van gemeentelijke monumenten, de omgang met archeologie in de bodem en de integratie van erfgoed in omgevingsplannen. Erfgoedbeleid helpt om deze taken gestructureerd uit te voeren.

6. Sturing en prioritering bevorderen

Erfgoedbeleid helpt bij het maken van keuzes (prioritering) en het gericht inzetten van middelen. Erfgoedbeleid zorgt ook voor transparantie richting raad en inwoners.

7. Samenwerking en participatie stimuleren

Met erfgoedbeleid wordt vastgelegd hoe inwoners, eigenaren en organisaties worden betrokken, welke rol de gemeente heeft en hoe met partners wordt samengewerkt.

6. Beleidskaders en uitgangspunten

Het nieuwe erfgoedbeleid voor gemeente Maasgouw wordt uitgewerkt in 4 fasen:

Fase 1 (2026): Inventarisatie erfgoed. Input door historische verenigingen, gemeentelijke organisatie, RCE en Provincie. Gegevens worden verwerkt op een kaart (QGIS)

Fase 2 (2026): Analyseren en waarderen erfgoed. Het erfgoed wordt geselecteerd per soort, afgestemd op het verhaal en de kenmerken van de verschillende kernen. Tevens wordt voor de diverse soorten erfgoed een scoresysteem ontwikkeld voor de selectie. Op basis hiervan wordt het erfgoed geanalyseerd/gewaardeerd.

Tevens wordt door de gemeenteraad het ambitieniveau bepaald voor de bescherming van erfgoed; wat wordt met welke bescherming opgenomen in het omgevingsplan.

Fase 3 (2027): Beleidsontwikkeling. In eerste instantie wordt een kadernota opgesteld met de thema's (h)erkennen van erfgoed, verbeteren van de kwaliteit en duurzaamheid van erfgoed, de relatie van erfgoed met ander beleidsthema's en het beleefbaar maken van erfgoed.

Na vaststelling van de kadernota door de gemeenteraad (medio 2026) volgt de verdere uitwerking van de diverse beleidsonderdelen in een beleidsnota in 2027.

Fase 4 (2027-2028): Beschermen in omgevingsplan (uitvoering erfgoedbeleid).

De gegevens uit de beleidsnota worden verwerkt in het omgevingsplan, te beschermen erfgoed wordt opgenomen en de bescherming wordt beschreven en gemotiveerd.

Ook worden de overige activiteiten uit de beleidsnota uitgewerkt:

- Bepaling (ruimere) bestemmingsmogelijkheden erfgoed
- Bepaling bescherming omgeving van monumenten afgestemd op de categorie monument
- Opstellen nieuwe subsidieregeling cultureel erfgoed
- Aanpassing erfgoedverordening Maasgouw
- Uitvoeren aanwijspprocedure aanvullende gemeentelijke monumenten, nieuwe categorieën

Met fase 1 is gestart. Ter voorbereiding op de volgende fasen wordt de raad gevraagd richting gevende besluiten te nemen over de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de verdere uitwerking van het erfgoedbeleid.

Hieronder worden de uitgangspunten en randvoorwaarden puntsgewijs toegelicht:

1. Inventarisatie en categorisatie erfgoed

Voorgesteld wordt om op basis van een algehele inventarisatie van potentieel erfgoed in Maasgouw een digitaal bestand op te bouwen en het erfgoed naar soort te categoriseren (in uitvoering). Tevens wordt het erfgoed verwerkt op de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente.

2. Waarderen erfgoed

Voorgesteld wordt het potentieel erfgoed te waarderen volgens de uitgangspunten van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De waardering wordt uitgevoerd met een puntenscore op een 9-tal waarden, zie hiervoor bijlage 1 van deze kadernota. Voor de puntenscore worden voor de negen waarden wegingsfactoren bepaald, afgestemd op categorie erfgoed. Afhankelijk van de toegekende puntenscore wordt aan het erfgoed een lage, middelgrote of hoge erfgoedwaarde toegekend.

3. Ambitieniveau

De gewenste bescherming van erfgoed in het omgevingsplan is afhankelijk van het ambitieniveau van de gemeenteraad. Voorgesteld wordt om aan de raad de resultaten van de inventarisatie en waardering van het erfgoed, en drie opties in ambitieniveaus voor bescherming hiervan, voor te leggen. Hiermee kan de raad voor elke categorie erfgoed bepalen in welke mate en op welke wijze zij deze wil beschermen. In paragraaf 7 wordt de keuze in ambitieniveaus verder toegelicht.

4. Financiële ondersteuning/subsidies

Financiële ondersteuning en subsidies zijn cruciaal bij het ontwikkelen van erfgoedbeleid. Zonder deze financiële instrumenten blijft beleid vaak een papieren werkelijkheid. Subsidies en fondsen vormen de motor om de doelen uit het beleid daadwerkelijk te realiseren. Financiële steun is wenselijk bij het instandhouden van monumenten, bij het stimuleren van herbestemming en verduurzaming, om toegankelijkheid en educatie mogelijk te maken en om sturing te geven aan overige beleidsdoelen. Voorgesteld wordt om in de beleidsnota erfgoed de uitgangspunten te benoemen waarmee financiële ondersteuning vanuit de gemeente wenselijk is.

5. Relatie tussen erfgoed en recreatie & toerisme (R&T):

Cultureel erfgoed is een van de belangrijkste dragers van de unieke identiteit van Maasgouw en fungeert als een sterke magneet voor bezoekers. Het bepaalt het karakter van onze gemeente en onderscheidt dit van andere bestemmingen. Hierdoor zorgt erfgoed voor inkomsten en werkgelegenheid binnen de recreatiesector en is hiermee een belangrijke economische drager voor behoud.

Tegelijkertijd kan toerisme ook druk leggen op erfgoed, bijvoorbeeld door aantasting of massatoerisme. Daarom is het belangrijk om een goede balans te vinden tussen het benutten en het beschermen van erfgoed.

Voorgesteld wordt om de erfgoednota aan te sluiten bij de beleidsvisie 'Waardevol Toerisme Maasgouw' (2024–2027), waarin erfgoed wordt benoemd als belangrijke drager van identiteit en recreatieve kwaliteit.

6. Relatie tussen erfgoed en duurzaamheid:

Erfgoed draagt bij aan duurzame ontwikkeling doordat bestaande gebouwen en structuren worden behouden en hergebruikt, wat grondstoffen en energie bespaart. Daarnaast zorgt erfgoed voor culturele continuïteit en identiteit op de lange termijn. Tegelijk vraagt erfgoed om zorgvuldig beheer, zodat het behouden blijft voor toekomstige generaties. Een groot deel van ons erfgoed

bestaat uit historische gebouwen die gezien hun ouderdom niet duurzaam zijn en veel energie verbruiken.

Binnen de klimaatopdracht vormen deze monumenten een aparte doelgroep die bijzondere aandacht vraagt als het gaat om het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen. Voorgesteld wordt om het onderdeel duurzaamheid op te nemen in de erfgoednota en dit af te stemmen met het duurzaamheidsprogramma/ actieplan Maasgouw.

7. Relatie tussen erfgoed en ruimtelijke ordening:

Binnen ruimtelijke ordening speelt erfgoed een belangrijke rol omdat erfgoed bepalend is in wat er wel en niet mogelijk is in een gebied. Historische gebouwen en landschappen moeten vaak behouden blijven, waardoor plannen voor nieuwbouw of infrastructuur hierop aangepast moeten worden. Tegelijk kan erfgoed ook gebruikt worden om de kwaliteit en identiteit van een gebied te versterken. Voorgesteld wordt om in de erfgoednota ruimtelijke richtlijnen op te nemen zoals de bescherming van zichtlijnen, de bescherming van de omgeving van een monument en regels voor functieverandering (ruimere herbestemmingsmogelijkheden).

8. Ontsluiting erfgoed

“Ontsluiten” van erfgoed betekent dat erfgoed toegankelijk, begrijpelijk en beleefbaar gemaakt wordt voor mensen. Dat kan op verschillende manieren, vaak gecombineerd:

1. Fysieke toegankelijkheid (openstellen voor publiek/evenementen/Open Monumentendagen)
2. Informatie en uitleg (virtuele tours/gidsen/drukwerk)
3. Digitale ontsluiting (online-QR-codes/gescande archieven en foto's)
4. Beleving en activiteiten (spel- en ontdekkingsactiviteiten/ interactieve belevingen-storytelling, fiets- en wandelroutes)

Gestreefd moet worden naar een toegankelijkheid voor iedereen en een goede balans met behoud van het monument. Voorgesteld wordt om de verschillende wijzen van ontsluiting van erfgoed uit te werken in de beleidsnota erfgoed.

9. Samenwerking/participatie

Samenwerking en participatie met belanghebbende partijen is essentieel voor een goed erfgoedbeleid. Zonder samenwerking ontstaan er snel conflicten of weerstand. Sinds de invoering van de Omgevingswet is participatie zelfs nadrukkelijker verankerd in beleid. Gemeenten moeten aantonen hoe belanghebbenden zijn betrokken bij ruimtelijke en erfgoed gerelateerde plannen. Belangrijke belanghebbenden zijn de eigenaren en bewoners zelf, historische verenigingen en ontwikkelaars.

Participatie zorgt voor draagvlak en acceptatie, een betere inhoudelijke kwaliteit, minder conflicten en vertraging, en meer balans tussen behoud en ontwikkeling.

Voorgesteld wordt om in de beleidsnota nader uit te werken hoe de samenwerking en participatie met belanghebbenden verbeterd kan worden.

Hierbij wordt gedacht aan overleg met eigenaren bij aanwijzing of restauratie, samenwerking met heemkunde verenigingen of erfgoedstichtingen, inspraak bij erfgoedverordeningen of omgevingsplannen en co-creatie bij herbestemming van gebouwen. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de nieuwe participatiewet.

7. Scenario's of keuzemogelijkheden

Ambitieniveau bepalen

Bij het bepalen van het ambitieniveau voor het beschermen van erfgoed in het omgevingsplan kan de gemeente niet alleen bepalen of ze willen beschermen maar ook hoe ver zij daarin wil gaan. Niet alles hoeft hetzelfde beschermingsniveau te krijgen, de bescherming moet onder andere afgestemd worden op de waardestelling. Hierbij zal balans gevonden moeten worden tussen bescherming en ontwikkelmogelijkheden. Erfgoed met een hoge waarde zal strikt beschermd moeten worden, bij beeldbepalend erfgoed is behoud met flexibiliteit wenselijk en bij ondersteunend erfgoed is meer ontwikkelruimte gewenst. Daarnaast betekent het meer beschermen van erfgoed ook dat er meer middelen beschikbaar moeten zijn voor de instandhouding.

Een gemeente kan op verschillende niveaus ambities hebben bij het beschermen van erfgoed. Het hangt vaak af van hoe belangrijk erfgoed wordt gevonden voor identiteit, economie en leefbaarheid. Het ambitieniveau kan op basis van de volgende ambities bepaald worden:

1. Cultuurhistorische ambitie

Hoe belangrijk vindt onze gemeente haar erfgoed als drager van identiteit?

- Hoog ambitieniveau: actief beschermen van veel objecten en structuren, strengere regels
- Laag ambitieniveau: alleen bescherming van wettelijk verplichte (rijks)monumenten

2. Ruimtelijke ambitie (erfgoed als onderdeel van ontwikkeling)

Wil de gemeente erfgoed behouden óf benutten?

- Behoudgericht: focus op conserveren en weinig veranderingen toestaan
- Ontwikkelingsgericht: erfgoed inzetten bij gebiedsontwikkeling (herbestemming, toerisme, identiteit van kernen)

3. Juridisch beschermingsniveau

Hoe stevig worden regels vastgelegd in het omgevingsplan?

- aanwijzen van gemeentelijke monumenten
- opnemen van gemeentelijk beschermde gezichten of structuren
- regels voor vergunningen, sloop, wijziging

Binnen de Omgevingswet heeft de gemeente hier veel vrijheid: van globale bescherming tot zeer gedetailleerde regels.

4. Archeologische ambitie

Hoe gaat de gemeente om met archeologie?

- Hoog: uitgebreide archeologische verwachtingskaarten + onderzoeksplicht bij bodemverstoring
- Laag: alleen minimale bescherming volgens landelijke normen

5. Participatie- en samenwerkingsambitie

Hoe actief betreft de gemeente inwoners en eigenaren?

- Hoog: co-creatie, erfgoedverenigingen actief betrekken
- Laag: vooral formele procedures en inspraak

Dit beïnvloedt indirect ook het ambitieniveau, omdat draagvlak bepaalt hoeveel bescherming haalbaar is.

6. Economische en toeristische ambitie

Wordt erfgoed gezien als kans?

- inzetten voor recreatie/toerisme
- stimuleren van herbestemming (bijv. kerken, boerderijen)
- koppeling met lokale economie

7. Beheer- en uitvoeringscapaciteit

Ambities moeten ook realistisch uitvoerbaar zijn:

- budget voor restauraties/subsidies
- ambtelijke expertise
- handhaving

Als er meer erfgoed beschermd wordt betekent dit ook dat er meer personele en financiële capaciteit beschikbaar moet zijn.

8. Financiële kaders

De kosten voor het uitwerken van erfgoedbeleid zijn afhankelijk van de resultaten van de erfgoedinventarisatie en het ambitieniveau van de gemeente maar wordt op basis van gegevens van andere gemeenten geraamd op circa 70.000 euro.

Voor het onderdeel “inventariseren en waarderen van het potentieel erfgoed” is een bedrag beschikbaar van 10.000 euro. Daarnaast wordt onderzocht of het rijk financieel kan ondersteunen op basis van het “programma erfgoed en overheid”. Dit programma Erfgoed en Overheid richt zich op het versterken van de erfgoedtaken van gemeenten en provincies. In het najaar wordt de derde tranche van deze regeling open gesteld en zal gemeente Maasgouw voor bepaalde onderdelen uit dit programma subsidie aanvragen.

Daarnaast wordt onderzocht of Provincie Limburg mogelijkheden heeft voor procesondersteuning of specifieke stimuleringsgelden die niet in standaard regelingen zijn opgenomen. De provinciale subsidies focussen zich primair op de uitvoering van behoud, restauratie en publieksbereik.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden is als basis gehanteerd dat de werkzaamheden door de beleidsmedewerker erfgoed worden uitgevoerd en deze daarbij wordt ondersteund door een externe deskundige, daar waar bijzondere expertise wordt gevraagd. Deze werkzaamheden zullen o.a. bestaan uit het beschrijven en waarderen van erfgoed.

Op basis van het bovenstaande is er een aanvullend budget benodigd van € 60.000 (indien ervan uit gegaan wordt dat er geen rijks en provinciale bijdragen worden toegekend)

9. Vervolg en proces

In Q1 2027 wordt de inventarisatie en waardering van het potentieel erfgoed van Maasgouw afgerond en worden de resultaten gedeeld met de gemeenteraad. Tevens zal de raad gevraagd worden om het

ambitieniveau voor de bescherming vast te stellen en om eventueel aanvullend budget beschikbaar te stellen voor het verder uitwerken van het erfgoedbeleid.

Na vaststelling van deze kadernota wordt in 2027 nieuw erfgoedbeleid opgesteld. Deze beleidsnota wordt in Q4 2027 ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

De beleidsactiviteiten die volgen uit de vastgestelde beleidsnota worden vanaf 2027 uitgewerkt. Naast het opnemen van regels voor erfgoed in het omgevingsplan betreft het tevens het opstellen van een nieuwe subsidieverordening erfgoed, het aanpassen van de erfgoedverordening en het starten van een aanwijspprocedure voor gemeentelijke monumenten.

10. Beslispunten voor de raad

- Opstellen nieuw erfgoedbeleid in 2027 en vanaf 2027 hier uitvoering aan geven.
- De kadernota erfgoedbeleid vaststellen en akkoord gaan met de hierin opgenomen negen uitgangspunten en randvoorwaarden, zoals opgenomen in hoofdstuk 6 van deze kadernota.

Bijlage 1 - Waardering en prioritering erfgoed

Het erfgoed van Maasgouw kan op de volgende onderdelen gewaardeerd worden:

1. Historische waarde

Hoe belangrijk is het erfgoed in relatie tot het verleden? Denk aan ouderdom, zeldzaamheid en de rol in belangrijke gebeurtenissen of ontwikkelingen.

2. Architectonische / esthetische waarde

De vormgeving, stijl, materialen en visuele kwaliteit. Is het een bijzonder ontwerp of representatief voor een bepaalde bouwperiode?

3. Cultuurhistorische waarde

De betekenis voor een gemeenschap of cultuur. Bijvoorbeeld tradities, gebruiken of symbolische waarde.

4. Wetenschappelijke / kenniswaarde

Wat kan het object of gebied ons leren? Dit speelt vooral bij archeologische sites of archieven.

5. Gaafheid / authenticiteit

In hoeverre is het erfgoed nog origineel en onaangetast? Zijn er veel veranderingen of is het goed bewaard gebleven?

6. Zeldzaamheid / uniciteit

Hoe uniek is het? Komt dit type erfgoed vaak voor of is het uitzonderlijk?

7. Ensemblewaarde / contextwaarde

De relatie met de omgeving. Past het binnen een groter geheel (bijvoorbeeld een historisch straatbeeld of landschap)?

8. Gebruik- en belevingswaarde

Hoe wordt het erfgoed vandaag gebruikt of ervaren? Is het toegankelijk en betekenisvol voor mensen?

9. Toekomstwaarde / duurzaamheid

Hoe goed kan het behouden blijven? Is herbestemming mogelijk?

- In een scoresysteem krijgt elk van deze criteria een cijfer (b.v. 1 tot 5: 1 = laag / weinig waarde, 5 = zeer hoog / uitzonderlijk).
- Sommige criteria zijn belangrijker, daarom krijgen ze een hogere wegingsfactor. De wegingsfactoren kunnen voor de diverse soorten erfgoed verschillend zijn.
- De score wordt met de wegingsfactor vermenigvuldigt en dat geeft de eindscore.
- Met de totaalscore kunnen prioriteiten bepaald worden bij bescherming, restauratie of ontwikkeling.
- Voor de totaalscores kunnen waarderingscategorieën bepaald worden waarmee een erfgoedonderdeel een lage, middelhoge of hoge waardering krijgt.

Voorbeeld: erfgoedwaardering (scores 1–5)

Criterion	Toelichting	Score (1–5)	Weging	Totaal
Historische waarde	Ouderdom, rol in geschiedenis	4	3	12
Architectonische waarde	Ontwerp, stijl, materiaalgebruik	5	2	10
Cultuurhistorische waarde	Betekenis voor gemeenschap	3	2	6
Wetenschappelijke waarde	Informatiewaarde (bijv. bouwhistorie)	3	1	3
Gaafheid / authenticiteit	Mate van oorspronkelijkheid	4	3	12
Zeldzaamheid	Hoe uniek is het object?	5	2	10
Ensemblewaarde	Samenhang met omgeving	4	2	8
Gebruik- en belevingswaarde	Huidig gebruik en publieksbeleving	3	1	3
Toekomstwaarde	Mogelijkheden voor behoud/herbestemming	4	2	8

Totaalscore: 72

- 0–40 → lage erfgoedwaarde
40–70 → middelhoge waarde
70+ → hoge erfgoedwaarde (bescherming sterk aanbevolen)

Gemeente Maasgouw

Markt 36, 6051 DZ Maasbracht

E-mail: info@gemeentemaasgouw.nl

Telefoon: 0475-85 25 00

